

Brittisk folkomröstning om EU-medlemskapet senast 2017. ”Lika lön för lika arbete”, regeringens prioriteringar, EU-rätten och hur ska Sverige få tillbaka självbestämmanderätten över arbetsrätten.

1. Brittisk folkomröstning om EU-medlemskapet senast 2017

Storbritanniens premiärminister David Cameron lovade 2013 att vid en seger för Tories i parlamentsvalet 2015 skulle en omförhandling ske med EU om det brittiska EU-medlemskapet och en folkomröstning om EU-medlemskapet hållas senast 2017 där alternativen ska vara fortsatt medlemskap respektive ett utträde. Parlamentsvalet hölls den 7 maj 2015 och resulterade i en stor seger för Tories som fick egen majoritet i parlamentet. I sitt första tal därefter bekräftade premiärministern att folkomröstningen ska hållas senast 2017.

Innan den brittiska folkomröstningen tas upp mer, ska redogöras för hur folkomröstningar tidigare har behandlats inom EU och av medlemsländerna och hur folkviljan svikits, vilket det brittiska folket reagerat på i parlamentsvalet.

1.1 ”Fördrag om upprättande av en konstitution för Europa” - Lissabonfördraget – svikna folkomröstningar

Den 18 juni 2004 avslutades en regeringskonferens inom EU om förslaget till ny grundlag från det s k europeiska konventet i juli 2003. EU:s stats- och regeringschefer unertecknade det s k Konstitutionsförslaget den 29 oktober 2004 i Rom. Grundlagsförslaget skulle sedan ratificeras (godkännas) av medlemsländerna, eventuellt efter folkomröstningar, enligt deras konstitutioner. I åtta länder förklarades att folkomröstningar skulle hållas. I samband med meddelandet att Frankrike kommer att folkomrösta sade president Jacques Chirac: ”Franska folket berörs direkt och kommer därför att tillfrågas direkt.” DN 15/7 -04

Franska och holländska folken röstade Nej i folkomröstningarna den 29 maj respektive 1 juni 2005. Därmed skulle konstitutionsförslaget ha fallit, eftersom enhällighet krävs för godkännande enligt folkrätten. Men EU:s stats- och regeringschefer respekterar inte folkviljan vid Nej i folkomröstningar utan utlyste en ”reflektionsperiod”. EU:s makteliter ville invänta det holländska parlamentsvalet och de franska president- och parlamentsvalen, som avslutades den 17 juni 2007, för väljarna kunde inte svikas före valen utan först efter, om EU:s makteliter skulle nå framgångar i valen och kunna använda makten på tvärs mot folkviljan.

Veckan efter, den 23 juni beslutade EU:s stats- och regeringschefer om det s k reformfördraget (senare kallat Lissabonfördraget) som är i stort inget annat än ett kosmetiskt ändrat och ompaketerat konstitutionsförslag. Den efter valet tillsatta holländska premiärministern och franska presidenten respekterade inte sina egna folks uttalade vilja och utlovade inte heller några nya folkomröstningar, vilket är helt odemokratiskt. De kosmetiska ändringarna av konstitutionsförslaget syftade till att ge folken intryck att konstitutionsförslaget hade förminskats så att resultatet var försumbart för dem. Folkomröstningar ska undvikas, för folken kan rösta ”fel” enligt EU:s makteliter.

Se på hemsidan **2007-08-29** : ”Myglet med EU:s konstitutionsförslag fortsätter: Folkomrösta om EU:s nya grundlag!”

1.2 Löftet i Storbritannien om en folkomröstning om EU:s nya grundlag sveks

I Storbritannien hade labour sedan 1997 majoritet i parlamentet med premiärminister Tony Blair i spetsen. ”New labour” med Tony Blair lovade en folkomröstning om EU:s nya grundlag i sin återvalskampanj och slapp bekänna färg och bäddade på så vis för en ny parlamentsseger för perioden fram till 2010. Men sedan och under risken för en Nej-seger svek labour löftet om en folkomröstning liksom andra länder som tidigare utlovat folkomröstningar med undantag för Irland där konstitutionen var sådan att det inte gick att komma runt folkomröstningen. Irländerna röstade först Nej den 12 juni 2008, men fick rösta om tills det blev Ja efter ett nytt protokoll som skulle fogas till fördraget.

Lissabonfördraget undertecknades den 13 december 2007 i Lissabon och ratificerades sedan av det brittiska parlamentet utan att det brittiska folket fick fälla avgörandet i en folkomröstning, vilket gav upphov till ett brett folkligt missnöje.

1.3 Det brittiska parlamentsvalet den 7 maj 2015 och den brittiska folkomröstningen om EU-medlemskapet senast 2017 – följer av ett utträde

Under kampanjen inför det brittiska parlamentsvalet den 7 maj 2015 drevs kravet på folkomröstning med alternativen fortsatt medlemskap efter omförhandling respektive ett utträde ur EU av Tories och UKIP, medan Labour fortsatte att motsätta sig en folkomröstning.

I valet vann Tories egen majoritet av de 650 platserna, 331 mandat (+24), medan Labour fick bara 232 mandat (-26). Liberaldemokraterna förlorade stort och fick 8 mandat (-49). Skotska Nationalistpartiet var också en stor vinnare med 56 mandat (+50). DN 9/5 -15 Labours och Liberaldemokraternas ledare Ed Miliband respektive Nick Clegg meddelade sin avgång nästa dag. SvD 9/5 -15

Genomslaget för opinionen för en brittisk folkomröstning om EU-medlemskapet är historisk och visar att folk inte vill behandlas som röstboskap. Typisk var inställningen i Bryssel inför parlamentsvalet: ”I Bryssel håller man andan och hoppas på att de värsta EU-kritikerna hålls utanför parlamentet i London och att Cameron, om han sitter kvar som premiärminister, går med på att få några nya undantag och sen glömmer bort folkomröstningen.” SvD 7/5 -15

Sedan folkomröstningen säkerställts kommer EU-makthavarna och deras tankesmedjor att intensifiera sina svartmålningar av de ekonomiska följderna av ett brittiskt utträde ur EU. Om det skulle bli ett Nej i folkomröstningen på 90-talet i Norge, skulle företagen flytta ut och de utländska investeringarna upphöra i Norge. Men de farhågorna kom på skam. Alternativet är ett frihandelsavtal som Schweiz redan har, efter det att Schweizarna röstat Nej till ett EES-avtal. Med ett frihandelsavtal kan såväl brittiska företag som företag i EU-länderna fortsätta sin handel med varandra som vanligt. Den brittiska marknaden kan inte företagen i EU-länderna undvara och vice versa. Det finns ett ömsesidigt beroende som kan lösas med ett frihandelsavtal. EU är inte ett frihandelsområde utan en tullunion med en överstatlig, gemensam tullmur utåt. Med ett frihandelsavtal med EU har ett självständigt Storbritannien rätt att själv bestämma en mer frihandelsvänlig politik gentemot tredje land. Det är inte minst viktigt med tanke på stagnationen och den svaga tillväxten som kännetecknar euroområdet som en följd av EU:s misslyckade valutaunion EMU, den ensidiga fokuseringen på inflationsbekämpning och oförmågan att göra skillnad på konsumtion och investeringar. Och tillväxten och affärerna finns framgent att i större utsträckning söka i Asien och Nordamerika.

2. ”Lika lön för lika arbete”, regeringens prioriteringar, EU-rätten och hur ska Sverige få tillbaka självbestämmanderätten över arbetsrätten

I föregående artikel **2015-04-15** på hemsidan behandlades ”Regeringens prioriteringar för EU-arbetet 2015” i samband med överstatlig, institutionaliserad finanspolitik i Bryssel som är på dagordningen och beskattningsrätt för EU som är på väg.

Det finns anledning att återkomma till ”Regeringens prioriteringar för EU-arbetet 2015” från den 23 mars 2015 vad gäller arbetsrätten och principen om lika lön för lika arbete som inte gäller enligt EU-rätten. Vad som borde gälla behandlas under regeringens punkt ”2. Ordning och reda på arbetsmarknaden”. Där står på sid 1: ”En väl fungerande inre marknad inom EU är avgörande för välbefinnande och utveckling. Rätten för alla EU-medborgare att fritt röra sig och arbeta var de vill inom EU är en hörnsten för det europeiska samarbetet. Men en gemensam arbetsmarknad får inte leda till försämrade arbetsvillkor eller urholkat skydd för Europas löntagare. Lika lön för lika arbete enligt tillämpliga lagar och avtal i arbetslandet är en princip som ska gälla och den svenska arbetsmarknadsmodellen ska värnas. Social dumpning och missbruk av regelverk ska motverkas.”

Det bör påpekas, att principen om lika lön för lika arbete gäller inte längre på den svenska arbetsmarknaden vid sk utstationering av arbetstagare från andra EU-länder efter Lavaldomen den 18 december 2007 i mål C-341/05, för EU-rätten tar över både svensk lag och grundlag och EU-domstolen har tolkningsföreträde. Byggnads och Elektrikerförbundet hävdade genom en blockad principen om lika lön för lika arbete för arbetstagare från det lettiska företaget Laval på skolbygget i Vaxholm. Blockaden blev anmäld till arbetsdomstolen som först interemistiskt friade Byggnads och Elektrikerförbundet enligt svensk lag, men Arbetsdomstolen skickade en begäran om förhandsavgörande till EG-domstolen om förenligheten med EG-rätten. Efter Lavaldomen utdömde Arbetsdomstolen drygt 3 miljoner i skadestånd och rättegångskostnader som Byggnads och Elektrikerförbundet måste betala till det lettiska byggbolaget Laval. Och ”Lex Britannia” (dåvarande 23a §, 31a § och 42 § tredje stycket i medbestämmandelagen) som legaliserade den fackliga blockaden, tvingades Sverige att i huvudsak avskaffa. Se artikeln på hemsidan **2013-12-05**: ”EU-dokument mörkas efter riksdagsbeslut. Efter Lavaldomen: Hur ska Sverige få tillbaka självbestämmanderätten över arbetsrätten”, som också handlar om Lex Laval, ändringar i lagen om utstationering av arbetstagare som trädde i kraft den 15 april 2010 efter propositionen 2009/10:48 ”Åtgärder med anledning av Lavaldomen”.

I huvudavsnittet om ”Ordning och reda på arbetsmarknaden” i Regeringens prioriteringar för EU-arbetet 2015 sägs på s 6 : ”Lika lön för lika arbete enligt tillämpliga lagar och kollektivavtal i arbetslandet ska gälla och social dumpning ska motverkas. Kommissionen har aviserat en målriktad översyn av utstationeringsdirektivet och utesluter inte en revidering av direktivet.

Regeringen kommer att verka för:

- Att den riktade översynen av utstationeringsdirektivet leder till en skyndsamt revidering av direktivet. Målsättningen är att utländska arbetstagare ska likabehandlas med inhemsk arbetskraft, särskilt vad avser grundläggande arbets- och anställningsvillkor, med respekt för den fria rörligheten.”

Det framgår, att det är inte ens säkert att det blir en revidering av direktivet. Det talades om en revidering senast under den förra EU-kommissionen med José Manuel Barroso som inte blev av. Att utstationeringsdirektivet skulle ställas på ända från att nu tjäna som ett tak, som hindrar lika lön för lika arbete till att bli ett golv, som medger att löner för utstationerade arbetstagare kan höjas genom svenska kollektivavtal så att lika lön för lika arbete gäller, är uteslutet på grund av motståndet från bl a EU-länderna i Östeuropa som slår vakt om låglönekonkurrensen och social

dumpning. Det som de slår vakt om kan utläsas av punkt 73 i Lavaldomen (s 18) där det framgår att utstationeringsdirektivets artikel 3.1 första stycket föreskriver om arbets- och anställningsvillkor att medlemsländerna ska ”säkerställa iakttagande av en kärna av tvingande regler för minimiskydd” för arbetstagare som är utstationerade inom deras territorium. Domstolen anger vad som gäller i punkt 80 (s 19): ”Artikel 3.7 i direktiv 96/71 kan likväl inte tolkas så, att den ger värdmedlemsstaten möjlighet att för tillhandahållandet av tjänster på dess territorium kräva att arbets- och anställningsvillkor som går utöver de tvingande reglerna för minimiskydd iakttas.”

EG-domstolen ogiltigförklarade svensk rätt, ”Lex Britannia” som domstolen ansåg diskriminerade utländska företag med kollektivavtal, oavsett innehåll. Så tolkades förbudet mot diskriminering enligt artikel 12 EG i Nicefördraget som svarar mot artikel 18 EUF i Lissabonfördraget. Se punkterna 116-120 i Lavaldomen, s 26f., ”Europeiska unionens grundlagar – efter Nice”, Skogås 2003, s 32 respektive Sieps, ”Lissabonfördraget Konsoliderad version av EU:s fördrag 11 december 2007”, s 51 Observera att betala arbetstagare olika för lika arbete på arbetsmarknaden ansåg därmed inte EG-domstolen vara omfattad av förbudet mot nationell diskriminering.

Friheten att tillhandahålla tjänster enligt artikel 49 EG i Nicefördraget, s 42 som svarar mot artikel 56 EUF i Lissabonfördraget, s 65 rubbades därmed enligt domstolen. Därmed blev Byggnads blockad olaglig, trots att den fått grönt ljus genom ett interimistiskt beslut av Arbetsdomstolen. Svensk rätt var däremot tydlig. ”Laval kontaktade polisen för hjälp men fick då till svar att polisen inte hade rätt att ingripa i blockaden och inte hade rätt att avlägsna fysiska hinder för infart till arbetsplatsen, eftersom stridsåtgärden var lovlig enligt svensk rätt.” Lavaldomen, s 10

Men svensk rätt, ”Lex Britannia” ogiltigförklarades som sagt av EG-domstolen men är intressant. ”Syftet med lex Britannia var framför allt att ge de fackliga organisationerna en möjlighet att i internationella förhållanden träffa kollektivavtal med villkor som motsvarar vad som normalt tillämpas i fråga om arbete som utförs i Sverige och därigenom motverka otillbörlig lönekonkurrens. Den fackliga organisationen skulle kunna vidta stridsåtgärder mot och träffa kollektivavtal med en arbetsgivare, trots att arbetsgivaren är bunden av ett utländskt kollektivavtal som inte omfattas av medbestämmandelagen. (Se prop. 1990/91:162 s.1.)”, Prop 2009/10:48, Åtgärder med anledning av Lavaldomen, s 17.

Det recept som regeringen anför i sina prioriteringar för EU-arbetet 2015 för att åstadkomma bli lika lön för lika arbete vid utstationering av arbetstagare på svensk arbetsmarknad är orealistiskt och bortser från bestämmelserna i EU:s fördrag och rättsfallen från EU-domstolen.

I artikeln **2013-12-05**: ”EU-dokument mörkas efter riksdagsbeslut. Efter Lavaldomen: Hur ska Sverige få tillbaka självbestämmanderätten över arbetsrätten” anges flera vägar för att återfå självbestämmanderätten på arbetsrättsområdet och den hänvisas till. Där redogörs för ett **socialt protokoll** som en integrerad del av fördraget och som fundamentalt ändrar balansen mellan skyddet för den fria rörligheten och de grundläggande mänskliga friheterna och rättigheterna, vilket är orealistiskt under överskådlig tid. Lättare att genomföra är ett krav på **undantag för svensk arbetsrätt** i ett särskilt protokoll vid en ändring av fördraget, innebärande att den svenska arbetsrätten inte ska vara föremål för några inskränkningar eller förbehåll genom unionsrätten. En **återgång till hel självbestämmanderätt** kräver en ny samarbetsform med EU, att EU-medlemskapet upphör och att Sverige ingår ett frihandelsavtal med EU, så att svenska företags handel kan fortsätta som vanligt. Ett första steg är en ny folkomröstning om EU-medlemskapet som kommer mer i fokus genom att folkomröstningen i Storbritannien kommer att äga rum senast 2017.

Kaj Lidén

www.EU-kommentar.se